

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Obdo/37/2020
Identifikačné číslo spisu: 3108202235
Dátum vydania rozhodnutia: 18.08.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Hullová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:3108202235.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1) Ing. C. H., nar. XX.XX.XXXX, bytom T., 2) Ing. B. Z., nar. XX.XX.XXXX, bytom C. a 3) Dr. G. Z., nar. XX.XX.XXXX, bytom Q., všetci zastúpení advokátom JUDr. Matejom Marhavým, so sídlom Šafárikovo námestie 4, Bratislava, proti žalovaným: 1) BradloInvest real, s.r.o., IČO: 36 293 059, so sídlom Námestie gen. M. R. Štefánika 341/2, Brezová pod Bradlom, 2) BradloInvest SK trade, s.r.o., IČO: 36 021 881, so sídlom Námestie gen. M. R. Štefánika 341/2, Brezová pod Bradlom, obaja zastúpení Advokátska kancelária JUDr. Danica Birošová, s.r.o., IČO: 36 837 857, so sídlom Piaristická 46/276, Trenčín, o určenie neexistencie práva z titulu postúpenia pohľadávky, o dovolaní žalobcov proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne č. k. 16Cob/162/2018-648 zo dňa 27. novembra 2019, takto

rozhodol:

I. Dovolanie žalobcov o d m i e t a.

II. Žalovaní m a j ú proti žalobcom 1), 2) a 3) n á r o k na náhradu trov dovolacieho konania v rozsahu 100%.

Odôvodnenie

Okresný súd Trenčín (ďalej aj ako „súd prvej inštancie“) rozsudkom č. k. 39Cb/32/2008-606 z 23. augusta 2018 zamietol návrh na prerušenie konania (výrok I.), zamietol žalobu v celom rozsahu (výrok II.) a o trovách konania rozhodol tak, že žalovaným 1), 2) priznal voči žalobcom 1), 2), 3) nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100% (výrok III.).

2 V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že nie je daný naliehavý právny záujem žalobcov na určení, že právo z titulu postúpenia pohľadávky neexistuje, nakoľko ich právne postavenie sa takýmto určením nezmení a naďalej zostanú ručiteľmi predmetnej pohľadávky bez ohľadu na to, kto bude veriteľom. Poukázal na skutočnosť, že naliehavý právny záujem bude daný spravidla vtedy, ak by bez tohto určenia bolo žalobcovo právo ohrozené, alebo ak by sa jeho právne postavenie stalo neistým. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj „CSP“) a žalovaným ako úspešnej strane sporu priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%.

3 Na odvolanie žalobcov Krajský súd v Trenčíne (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom č. k.

16Cob/162/2018-648 z 27. novembra 2019 rozsudok Okresného súdu Trenčín č. k. 39Cb/32/2008-606 z 23. augusta 2018 ako vecne správny potvrdil a žalovaným priznal proti žalobcom nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100%.

4 Odvolací súd vo svojom rozhodnutí poukázal na odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie, s ktorým sa v celom rozsahu stotožnil a skonštatoval správnosť jeho dôvodov, na ktoré v podrobnostiach odkázal s tým, že súd prvej inštancie vykonal dokazovanie dostatočným spôsobom, dôkladne sa zaoberal tvrdeniami a dôkazmi účastníkov konania, dôkazy vyhodnotil v súlade so zákonom a zo zisteného skutkového stavu vyvodil správny právny záver a vec správne posúdil aj po právnej stránke.

5 K námietkam žalobcov odvolací súd uviedol, že sa stotožňuje s odôvodnením rozhodnutia súdu prvej inštancie. Na zdôraznenie správnosti jeho skutkových, ako aj právnych záverov uviedol, že odôvodnenie má všetky zákonné náležitosti s tým, že odvolací súd nie je povinný vo vzťahu k odvolacím dôvodom opätovne zopakovať tie skutkové a právne závery, ktoré už vyjadril súd prvej inštancie a s ktorými sa stotožňuje, keďže je postačujúce na ne len odkázať. Súd prvej inštancie sa jasným a zrozumiteľným spôsobom vyjadril k uplatnenému nároku žalobcov z pohľadu naliehavého právneho záujmu, ako aj k použitej obrane žalovaných a preto nemožno súhlasiť s argumentáciou žalobcov v odvolaní, že súd prvej inštancie zasiahol do práva žalobcov na spravodlivý súdny proces. Žalobcovia svoj naliehavý právny záujem na určení odvodzujú od skutočnosti, že týmto určením sa odstráni stav právnej neistoty žalobcov z pohľadu otázky, kto je veriteľom vo veci. Otázka, či právo z titulu postúpenia pohľadávky existuje, je v skutkovom a právnom rámci len otázkou predbežnou, ktorá má byť riešená v konaní o žalobe na plnenie, v ktorom by konajúci súd riešil tak aktívnu, ako aj pasívnu legitimáciu strán sporu. Je preto nadbytočné riešiť túto otázku v predmetnom konaní, keď bude prípadne riešená v konaní o plnenie z úverovej zmluvy v spojitosti z ručiteľskými listinami, pričom rozhodnutie o určovacej žalobe by nezmenilo právne postavenie žalobcov a vyriešilo by len predbežnú otázku vo vzťahu k rozhodujúcej otázke, týkajúcej sa plnenia zo zmluvy. Na záver odvolací súd poznamenal, že žalobcovia nepreukázali stav objektívnej právnej neistoty medzi stranami sporu, ktorý by bol ohrozením právneho postavenia žalobcov.

6 Proti rozsudku odvolacieho súdu podali včas dovolanie žalobcovia (ďalej aj „dovolatelia“) a žiadali, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „dovolací súd“) napadnuté rozhodnutie zmenil tak, že rozhodnutie súdu prvej inštancie zmení a žalobe vyhovie v celom rozsahu, alebo aby napadnuté rozhodnutie zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. V prípade, že nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením napadnutého rozhodnutia, žiadal, aby dovolací súd obe rozhodnutia súdov nižších inštancií zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania dovolatelia založili na § 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

7 V rámci vymedzenia dôvodov dovolania dovolatelia odvolaciemu súdu vytýkali, že sa stotožnil so stručným odôvodnením rozhodnutia súdu prvej inštancie s tým, že nie je povinný opakovať jeho skutkové závery, avšak následne sa od jeho názoru týkajúceho sa základnej posudzovanej otázky naliehavého právneho záujmu odklonil. Zároveň uviedol novú argumentáciu, keď konštatoval, že otázka, či právo z postúpenej pohľadávky existuje, je len predbežná a má byť riešená v konaní o žalobe na plnenie z úverovej zmluvy v spojitosti s ručiteľskými listinami, pričom rozhodnutie o určovacej žalobe by nezmenilo právne postavenie žalobcov a vyriešilo by len predbežnú otázku vo vzťahu k rozhodujúcej otázke týkajúcej sa plnenia zo zmluvy. Súd prvej inštancie svoj právny záver oprel výlučne o tvrdenie, že v danom prípade je úplne jedno, kto bude veriteľom, pričom žalobcovia naďalej zostanú ručiteľmi predmetnej pohľadávky. Odvolací súd založil svoje rozhodnutie nečakane na právnom závere o údajnom predbežnom charaktere otázky „kto je v danej veci veriteľom“, ako aj na právnom závere, že táto otázka sa má vyriešiť v konaní o žalobe na plnenie, o čom sa dovolatelia dozvedeli až zo samotného napádaného rozhodnutia, a z tohto dôvodu nemali možnosť vyjadriť sa k tomuto právnomu záveru. Potvrdením rozsudku súdu prvej inštancie aplikovaním právneho záveru o predbežnej otázke odvolací súd porušil princíp dvojinštančnosti konania, čím porušil právo dovolateľov na spravodlivý proces. Zmätočnosť rozhodnutia odvolacieho súdu je podľa dovolateľov daná nezodpovedaním základnej otázky podstatnej pre rozhodnutie vo veci a spočíva v skutočnosti, že uvedením nových argumentov týkajúcich sa

nedostatku nalievavého právneho záujmu na určovacej žalobe, sa odvolací súd odklonil od právneho názoru súdu prvej inštancie, pričom tú istú základnú otázku (nalievavého právneho záujmu) nevyhodnotil ako nadbytočnú, ale ako predbežnú, a teda nie je možné ustáliť, aký právny názor odvolací súd vo vzťahu k posudzovanej otázke zastáva.

8 Dovolatelia tiež namietali, že súdy nižšej inštancie sa svojím právnym názorom výrazne odklonili od ustálenej judikatúry dovolacieho súdu, v zmysle ktorej možno určovaciú žalobu považovať za nedovolenú pri možnosti žaloby na plnenie len tam, kde by neslúžila potrebám praktického života, ale len k zbytočnému rozmnožovaniu sporov. Ak však určovacia žaloba vytvára pevný právny základ pre právny vzťah účastníkov sporu a môže sa ňou predísť žalobe na plnenie, je prípustná aj napriek tomu, že je možná i žaloba na plnenie. Nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom videli dovolatelia v skutočnosti, že odvolací súd sa v základných právnych otázkach stotožnil s nedostatočným právnym posúdením veci súdom prvej inštancie a tento nedostatok rozšírením svojej argumentácie nijako nenapravil. Zároveň dovolatelia uviedli, že súdy nižších inštancií sa nezaoberali nimi predloženými argumentmi a dôkazmi týkajúcimi sa ich nalievavého právneho záujmu na určení. Obe rozhodnutia súdov nižších inštancií považujú za nepreskúmateľné z dôvodu absencie právneho posúdenia argumentácie žalobcov týkajúcej sa nalievavého právneho záujmu.

9 K dovolaniu sa žalovaní písomne nevyjadřili.

10 Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie bolo podané včas, na to oprávnenými osobami, v ktorých neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpených v súlade s ust. § 429 ods. 1 CSP, bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP a contrario) najskôr skúmal, či je dovolanie prípustné.

11 Aj po zmene právnej úpravy civilného sporového konania (vrátane dovolacieho konania), ktorú priniesol CSP v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou, treba dovolanie naďalej považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie aj podľa novej právnej úpravy nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (porovnaj napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/113/2012, 2Cdo/132/2013, 3Cdo/18/2013, 4Cdo/280/2013, 5Cdo/275/2013, 6Cdo/107/2012 a 7Cdo/92/2012).

12 Pri uplatnení tézy vyplývajúcej z rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorej rozhodnutia súdov predstavujúce res iudicata „majú zostať nedotknuté“, je potrebné na možnosť prelomenia záväznosti a nezmeniteľnosti právoplatných rozhodnutí hľadieť ako na krajinú výnimku z tejto zásady. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých sa môže táto výnimka uplatniť, nemožno v žiadnom prípade interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (3Cdo/319/2013, 1Cdo/348/2013, 3Cdo/357/2016, 3Cdo/208/2014).

13 Úspešné uplatnenie dovolania je vždy nevyhnutne podmienené primárnym záverom dovolacieho súdu o prípustnosti dovolania a až následným sekundárnym záverom týkajúcim sa jeho dôvodnosti. Z ustanovení § 419 a nasl. CSP, upravujúcich otázku prípustnosti dovolania je zrejmé, že na to, aby sa dovolací súd mohol zaoberať vecným prejednaním dovolania, musia byť splnené podmienky prípustnosti dovolania vyplývajúce z ustanovení § 420 alebo § 421 CSP a tiež podmienky dovolacieho konania, t. j. aby (okrem iného) dovolanie bolo odôvodnené dovolacími dôvodmi, aby išlo o prípustné dovolacie dôvody a aby tieto dôvody boli vymedzené spôsobom uvedeným v ust. § 431 až § 435 CSP. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP).

14 Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

15 V posudzovanom prípade dovolatelia vyvodzovali prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420

písm. f/ CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny, konštatujúc správnosť jeho skutkových a právnych záverov. Podľa názoru dovolacieho súdu sa odvolací súd - aj z hľadiska riadneho odôvodnenia rozhodnutia - sporovou vecou v napadnutom rozsudku dostatočne zaoberal. V tejto súvislosti dovolací súd poukazuje na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Cdo/170/2005 zo dňa 24. augusta 2006, podľa ktorého„pokiaľ v odvolacom konaní dôjde k potvrdeniu rozhodnutia súdu prvého stupňa, tak odvolací súd sa v zásade môže obmedziť na prevzatie odôvodnenia nižšieho súdu“, a na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Cdo/147/2011 zo dňa 25. apríla 2012, podľa ktorého„odvolací súd, ktorý sa stotožnil so závermi súdu prvého stupňa, neporušil zákon, ak v odôvodnení svojho rozhodnutia konštatoval správnosť dôvodov rozhodnutia súdu prvého stupňa a navyše tiež rozviedol vlastnú argumentáciu.“ K uvedenému dovolací súd uvádza, že súčasťou práva na spravodlivé konanie je aj právo účastníka konania (strany sporu) na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (m. m. IV. ÚS 115/03, III. ÚS 60/04). Túto požiadavku zvyrazňuje vo svojej judikatúre aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý v tejto súvislosti uviedol: „Právo na spravodlivý proces zahŕňa aj právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia však neznamená, že na každý argument sťažovateľa je súd povinný dať podrobnú odpoveď. Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je preto vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad“ (napr. Georgias c. Grécko z 29.5.1997, Recueil III/1997). Tieto kritériá napadnutý rozsudok odvolacieho súdu spĺňa.

16 Z rozsudku odvolacieho súdu je zrejmé, prečo odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdil a akými podstatnými úvahami sa pri svojom rozhodovaní riadil. Odvolací súd konštatoval, že otázka, či právo z titulu postúpenia pohľadávky existuje, je v skutkovom a právnom rámci len otázkou predbežnou, ktorá má byť riešená v konaní o žalobe na plnenie, v ktorej by konajúci súd riešil tak aktívnu, ako aj pasívnu legitimáciu strán sporu. Je preto nadbytočné riešiť túto otázku v predmetnom konaní, keď bude prípadne riešená v konaní o plnenie z úverovej zmluvy v spojitosti z ručiteľskými listinami, pričom rozhodnutie o určovacej žalobe by nezmenilo právne postavenie žalobcov a vyriešilo by len predbežnú otázku vo vzťahu k rozhodujúcej otázke týkajúcej sa plnenia zo zmluvy. Odvolací súd sa vyjadril ku všetkým podstatným a pre posúdenie veci relevantným odvolacím námietkam, a nie je mu možné vytýkať, že sa vo svojom rozhodnutí dostatočne nevysporiadal s argumentáciou sporových strán, resp. žalobcov.

17 Dovolací súd konštatuje, že potvrdzujúce rozhodnutie odvolacieho súdu spĺňa kritériá pre odôvodňovanie súdnych rozhodnutí. Rozhodnutie obsahuje zdôvodnenie všetkých, pre vec podstatných skutkových a právnych otázok, pričom odvolací súd sa náležitým spôsobom zaoberal aj odvolacou argumentáciou žalobcov. Odvolací súd zrozumiteľne vysvetlil, z akého dôvodu, v zhode s názorom súdu prvej inštancie, nepovažoval za preukázaný naliehavý právny záujem žalobcov na podanej určovacej žalobe.

18 Dovolací súd má za to, že skutkové a právne závery súdov nižších inštancií nie sú zjavne neodôvodnené a nezlučiteľné s čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej aj „Ústava SR“) a že odôvodnenie dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu ako celok spĺňa parametre zákonného odôvodnenia (§ 220 ods. 2 CSP). Za porušenie základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy SR v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľov.

19 Vychádzajúc z uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že žalobcovia dostali zrozumiteľnú odpoveď týkajúcu sa skutočnosti, že nie je daný naliehavý právny záujem na určení neexistencie práva z titulu postúpenia pohľadávky, a nejde o extrémny prípad vybočenia z medzí ustanovenia § 220 ods. 2 CSP, kedy by odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu neobsahovalo zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu. Dovolateľmi namietaná procesná vada podľa

ust. § 420 písm. f/ CSP nie je daná a dovolanie je v tejto časti procesne neprípustné, čo predstavuje dôvod na jeho odmietnutie podľa § 447 písm. c/ CSP.

20 Ďalej dovolatelia vyvodzovali prípustnosť dovolania aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, pričom uviedli len, že odvolací súd sa v základných právnych otázkach stotožnil s nedostatočným právnym posúdením veci súdom prvej inštancie a tento nedostatok rozšírením svojej argumentácie nijako nenapravil. V danom prípade súdy oboch inštancií dospeli na základe vykonaného dokazovania k záveru, že nie je daný naliehavý právny záujem na požadovanom určení. Napriek tomu, že dovolatelia argumentovali nesprávnym právnym posúdením veci, nimi namietané skutočnosti nespĺňajú kritérium právnej otázky zameranej na interpretáciu konkrétneho právneho predpisu. To, že sa súdy oboch inštancií nestotožnili s tvrdeniami žalobcov o existencii naliehavého právneho záujmu na určení neexistencie práva z titulu postúpenia pohľadávky, nepredstavuje právne posúdenie veci z hľadiska dôvodu prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP v spojení s § 432 ods. 1 a 2 CSP. Samotné spochybňovanie výsledkov vykonaného dokazovania a skutkových záverov alebo polemizovanie s odôvodnením rozhodnutí súdov oboch inštancií nezakladá prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Pre úplnosť dovolací súd upriamuje pozornosť na to, že v zmysle § 442 CSP je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd a sám dokazovanie nevykonáva, z čoho vyplýva, že skutkový stav veci zistený odvolacím súdom nepodlieha prieskumu v dovolacom konaní. V dovolacom konaní preto dovolací súd nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, pretože nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu), nakoľko v dovolacom konaní je dokazovanie vylúčené. Dovoláním sa preto nemožno domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie a ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania.

21 Keďže v prípade dovolateľmi tvrdenej skutočnosti, že odvolací súd sa v základných právnych otázkach stotožnil s nedostatočným právnym posúdením veci súdom prvej inštancie a tento nedostatok rozšírením svojej argumentácie nijako nenapravil, nejde o právne posúdenie, ktoré by bolo výsledkom chybnjej aplikácie práva na zistený skutkový stav, a teda dovolatelia vo vzťahu k dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP nevymedzili dovolací dôvod spôsobom uvedeným v § 432 ods. 2 CSP, keď neuviedli právne posúdenie veci odvolacím súdom, ktoré pokladajú za nesprávne, ani v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia, dovolací súd dovolanie v tejto časti odmietol podľa § 447 písm. f/ CSP.

22 V dovolacom konaní úspešným žalovaným vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti žalobcom ako neúspešnej strane (§ 453 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP). O výške náhrady trov dovolacieho konania rozhodne súd prvej inštancie (§ 262 ods. 2 CSP).

23 Rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.